

Universitätsbibliothek Paderborn

Reverendissimi Ac Illustrissimi D.D. Antonii Godeau Episcopi Venciensis Viri Celeberrimi Theologia Moralis

Ex Purissimis Sacrae Scripturae, Patrum Ac Conciliorum Fontibus Derivata,
Notis Theologicis Illustrata, Duasque In Partes Divisa

Complectens Tractatus I. De quarto, quinto, & sexto decalogi Præcepto II.
De septimo decalogi Præcepto. III. De octavo decalogi Præcepto. IV. De
Ecclesiae Præceptis. V. De Sacramentis in genere & quibusdam in specie.
VI. De Pœnitentia. VII. De Matrimonio

Godeau, Antoine

Augustae Vindelicorum, 1774

Caput II. Pravis novorum Casuistarum ratiunculis respondetur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53587](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53587)

Eturum me arbitror, si Parochis meæ Diœceseos quæ sit sequenda doctrina ostendam; captiosasque rationes, quibus novi Casuistæ sua paradoxa tueri conantur, valide refellam.

C A P U T II.

Pravis novorum Casuistarum ratiunculis respondetur.

Qui enormes recensitas opiniones circa homicidium docent, eas tuentur Casuistæ rationibus, quas validas ipsi vocant; sed quæ, si parumper discutiantur, non modo non christiano, verum nec homine dignæ reperiuntur.

Primum opinio, quæ docet, occidi posse calumniatorem, qui alterum de crimine accusat, propter quod hujus vita, aut honor periclitatur, si aliter calumnia repelli nequeat; hæc, inquam, opinio a novo quodam Casuista vera *speculative* vocatur, sed non *practice* consulenda propter incommoda, quæ sequi inde possunt; & semper a vindictæ cupiditate esse cavendum.

Hæc distinctio illusoria prorsus est & falsa, alterius etiam Casuistæ judicio, qui recte ait, se non intelligere quo pacto opinio aliqua speculative sit probabilis, & non practice, ita, ut ad praxim deduci nequeat; siquidem practicæ probabilitatis certitudo a speculativæ probabilitatis certitudine oritur, quæ inter se differunt velut effectus a causa; & ideo solum homo juste vel injuste agit, quia sic, non vero secus agere se posse judicat. Et revera *judicium intellectus*

voluntatem dirigit, & veritas intellectui faciem præfert. Si ergo alicui veram esse opinionem aliquam intellectus ostendat, quare voluntas hanc sequi non poterit; quodve in ea amplectenda peccatum patrabit? Coram Deo non peccat, qui veritatem sequitur; nam veritas Christianorum est norma. Porro quomodo veritatem ea contineat opinio, quæ homicidium permittit? Quomodo Jesu Christi doctrinæ hæc erit, qui discipulis suis ita præcepit: *Orate pro persequentibus, & calumniantibus vos (Matth. 5.)*? Quantum ab homicidii permissione hoc distat præceptum? Illud quoque celandum esset Christi præceptum, quo jubet, ut nos in dextera maxilla percutienti & sinistram præbeamus: quod explicans sanctus Gregorius Nazianzenus ait: Verum Christianum paratum esse & tertiam maxillam præbere, si adesset. Conciliarine hoc potest cum illius nece, qui nos calumniatur, aut nobis alapam impegit? Frustra Dei Filius patientiæ nobis præbuit exemplum: *Qui cum malediceretur, non maledicebat; cum pateretur, non comminabatur: tradebat autem se judicanti injuste (1. Petr. 2.)*.

Male Apostoli tot calumnias, injuriasque toleravere; & Christianos deceperunt, dum sic illos hortati sunt: *Nulli malum pro malo reddentes. Non vosmetipsos defendentes, sed date locum iræ. Noli vinci a malo, sed vince in bono malum (Rom. 12.)*. Debebant in suis epistolis hanc permissionem saltem innuere, nempe calumniatoris nece suum honorem de-

facem
ationem
oluntas
ample-
eo non
veritas
do ve-
cidium
doctri-
Oro-
us ver-
permi-
que de-
bet, ut
nistrum
egrius
aratum
adesset.
qui nos
Fru-
exem-
licebat.
at au-
que to-
um sic
o red-
d date
in bo-
n suis
uere,
m de-
fen-

sendendi. Magna ignorantia priscorum tempo-
rum Christiani laborarunt, qui hac non sunt usi
exceptione. Doctrina sane & prudentia sancti
illi Episcopi, qui tunc Ecclesiam moderabantur
caruere; siquidem tam pulchram veritatem,
iratisque hominibus tam commodam non exco-
gitarunt. Concilia omnia, quæ pœnas canoni-
cas contra homicidas statuere, in casibus per-
missis ab hisce novis Casuistis, magnis tenebris
obruta fuere, dum tam severe actiones multa-
runt speculative permissas.

Hæc distinctio, ut diximus, inutilis est ad
arcenda a Republica homicidia. Nam si sibi
persuadeat homo speculative verum esse, licere
sibi calumniatorem, aut honorem suum læden-
tem interficere, numquid abstinebit a vindicta
propter illa incommoda, quæ Reipublicæ pos-
sunt ex vindicta evenire? Obsequium legi Dei
debitum, qui homicidium prohibet, & pœna
punit æterna, potest timorem incutere, & a se
ulciscendo removere. Anne temporalia mala
consideranda sunt, dum æternum imminet?
Numquid civilibus legibus Christiani a crimine
coercendi sunt, dum idipsum Dei lex prohibet?
Non timere Dei præceptum violare, sed huma-
nam timere justitiam, si violetur, nonne hoc est
Deo homines anteferre, & Regni edicta magis
æstimare, quam Evangelium?

Altera prava ratio, quam homicidii patroni
allegant, in hoc est sita, quod propriæ defensio-
nis jus ea omnia complectitur, quæ ad homi-
nem illæsum servandum spectant. Hæc genera-

lis regula cuncta fieri permittit, calumniari, & venenum iis præbere, a quibus aliquid nobis malum imminere suspicamur: hæc christianam patientiam destruit, legesque omnes everit. Litem quis habet, quam licet bonam tueri nequit, nisi falsis documentis utatur; illi igitur hæc fingere licebit.

In sui defensione certi sunt limites, quos Evangelium legesque præscribunt: quid defendendum sit oportet attendere; si enim de temporali tantum bono agitur, vitæ latronis id æquiparari non potest. Deus in Exodo prohibet furem occidere, qui orto sole furetur (*cap. 22.*). Duodecim Tabularum lex apud Romanos sic ait: *Diurnum furem occidi non licet, nisi se telo defendat; & occisorem morte puniebat.* Quomodo igitur Casuistæ ajunt, licere furem occidere, qui pretiosum quidpiam furetur, si res ablata secus nequeat recuperari? Ad Corinthios inter se litigantes ita scribit sanctus Paulus: *Quare non magis fraudem patimini (1. Cor. 6.)?* Tantum aberat, ut furem occidi permetteret. Ratio, quam afferunt, nempe neminem teneri sua bona perdere, christiano Doctore est profus indigna. Nonne jubet caritas, ut proximi vita pecuniæ aut suppellectili, quæ a fure rapitur, antefertur? Si furem, dum tua rapit, occidas, nonne illum certo æternæ damnationis periculo exponis? Nec horrebit Casuista docere, spiritualem furis vitam vitæ nostræ corporali non esse ex caritate præferendam; imo neque honori, aut pecuniæ, quam alter injuste nobis auferre

nit-

nitur? Cum Judices furem juridice damna-
vere, tempus illi concedunt, ut Pœnitentiæ
sacramentum suscipiat: sanctus vero Augustinus
respondet Macedonio, qui mirabatur tam sæpe
Episcopos reis indulgentiam exorare, id ab illis
fieri, ut æternum supplicium rei devitent; dum
enim temporalis illis pœna dimittitur, possunt
reliquum vitæ spatium inter pœnitentiæ opera
transigere. Quis absque horrore apud hunc
Auctorem legat, latronem occidi posse, qui rem
quinque vel sex aureos æstimatam auferat; imo
apud alterum, qui unum aureum assignat? Er-
gone hominis vita, pro quo Christus vitam
suam tradidit, uno aureo æstimabitur? Ullane
tam barbara natio vivit, quæ hominis vitam tan-
ti æstimet? Quis umquam Ethnicus sic est lo-
cutus? Quæ civiles Leges hoc pretio hominis
vitam taxant? Mortis supplicium homicidis ju-
ste infligitur, quia nec argento hominis vita
æstimari potest, nec argento redimi semel ad-
empta; quare homicidium homicidæ morte est
luendum (a).

Verum

(a) Huc istæ spectant ab Innocentio XI. damnatæ
propositiones: *Regulariter occidere possum fu-
rem pro conservatione unius aurei, Est num. 31.
Non solum licitum est defendere defensione occisiva,
quæ actû possidemus: sed etiam ad quæ jus inchoa-
tum habemus, & quæ nos possessuros speramus,
Num. 32. Licitum est tam hæredi quam legatario
contra injuste impediendem ne vel hæreditas adea-
tur, vel legata solvantur, se taliter defendere,
sicut & jus habenti in cathedram, vel præbendam
contra eorum possessionem injuste impediendem.
Num. 33.*

Verum quemadmodum opes homicidio tueri non licet, ita nec honorem; & male arguit, qui sic ratiocinatur: Honor plus quam vita estimandus est; aggressoris morte vitam tueri licet; ergo qui alteri honorem auferre nititur, potest occidi.

Statuere prius oportet, quid sit honor. Profecto hominis christiani honor verum ac stabile bonum esse debet, non falsa hominum opinio, quæ corruptæ rationi, & prævæ consuetudini innitatur. Honor est virtutis præmium, quod semper constans & æquale suapte natura est. Porro honor, quem mali isti Casuista calumniatoris nece defendere licitum esse affirmant, in prava solum hominum opinione consistit, qui nullam injuriam perferre decreverunt, sed illas ulcisci aut duello, quemadmodum nobiles Galli solebant, aut proditione, sicut Itali solent. At ipsimet Ethnici, saltem doctiores, in dimittendis injuriis hominis honorem situm esse arbitrati sunt, hominisque esse magnanimi illarum oblivisci. Evangelium, quod unum Christiani hominis honorem definire potest, maledicentibus benedicendum esse pronunciat. Sancti Ecclesiæ Doctores eandem tradunt doctrinam, & in falsum mundi honorem declamant, qui illusio est & inventio diaboli, qui fuit homicida ab initio. Non populi aut stultorum judicium attendendum est, sed prudentum. In quam orbis aula nobilitate excidisse prudentes hominem putent, qui pomum rapienti cedat, nec illum occidat? Quænam sunt Imperia, Principatus,

patus, aut Republicæ, in quibus, qui alterum ex hac causa occiderit, velut homicida non puniatur? Hic igitur propter crimen, non propter illustrem actionem puniretur. Nullum pravum opus nobilis patrare debet, ex quo infamia oriatur, in bello exempli causa fugere non debet, nec militare ullum opus recusare, quamvis periculosum: hoc pacto sancti Patres & Leges honorem suum tueri permittunt. Quod si a gladiatoribus vitupereretur, quia duellum vir nobilis detrectat, hos clamare sinat, & sapientibus placere illi sufficiat, & Regi, qui duellum prohibuit. Quod de milite diximus, idem dicito de Magistratu, aut privato homine, qui nullum malum opus patrare debet, nec proximo suo scandalum præbere; quod si propterea irridetur, aut contemnitur, patienter ferat, & conscientiæ suæ testimonio contentus sit. Id in epistola sua quadragesimaquinta docet sanctus Gregorius Magnus, cujus hic verba afferre libet: *Quid si homines laudant, & conscientia accuset. Aut quæ debet esse tristitia, si omnes accusent, & sola conscientia nos liberos demonstrat?* Habemus Paulum dicentem: *Gloria nostra hæc est, testimonium conscientiæ nostræ;* Job quoque dicit: *Ecce in cælo testis meus. Si ergo nobis testis est in cælo, testis in corde, dimitte stultos foris loqui quod volunt. Quid aliud detrahentes faciunt, nisi in pulverem sufflant, atque in oculos suos terram excitant, ut unde plus detractionis perflant, inde magis nihil veritatis videant?* Vocandi sunt tamen isti, tranquille admonendi, eisque satisfieri modis omnibus decet,

debet, scientes quod de eis veritas dicit: *Ne scandalizemus eos* (*Hom. 9. super Ezech.*). Sed juxta Casuistarum horum nos arguentium doctrinam calumniatores oportet occidere, non autem illos vocare, & tranquille admonere (a).

CAPUT

(a) Injuriam, aut calumniae maculas calumniatoris sanguine abluere Christianam mansuetudinem deceat, sive dein levis, sive gravis ejusmodi injuria fuerit. Huic enim malo non nisi revocatione vel spontanea, vel judiciali coacta ferri medela potest. Quod si nec hæc, nec illa possit obtineri, in patientia sustineri debet, ad imitationem illius, qui in crucem actus, contumeliis laceratus Patrem pro inimico exoravit populo. Sane si mandani homines dicteria, calumnias &c. ceu cruces non tam in terra a malitiosis hominibus fabricatas, sed e cælo in suorum peccatorum poenam, aut meritorum augmentum sibi immittas apprehenderent, si Deum summe Justum, Providum, & Misericordem sæpius cogitarent, ad ipsum magna fiducia cum Regio Psalte in tribulatione clamarent, jam nulla amplius ad proditioes, & homicidia confugiendi appareret necessitas. At, inquis, irreparabilis est hæc famæ, honoris &c. jactura, nisi calumniator e medio tollatur: remedium igitur istud licitum erit. Inepta prorsus hæc illatio est. Edic fodes: An non irreparabilis est vitæ jactura, quam puella, si stupratori non consentiat, subeundam prævidet? Ideone licite stuprum eligit, ut vitam redimat? Idem omnino argumentum de hæresi, blasphemia & apostasia posset formari. Sed quid multis damnatas dudum opiniones persequor. Duas, quas Alexander VII. præscripsit, ipsemet Auctor supra (pag. 38.) in textu recenset. Hisce duæ aliæ accedunt, quarum unam